

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

TECHNISCH RAPPORT HOOFDSTUK SPECIAAL ONDERWIJS

STAAT VAN HET ONDERWIJS 2020

April 2020

INHOUD

Inleiding 4

1	Databronnen en definities 5
1.1.1	Leerlingtellingen (DUO-BRON) 5
1.1.2	CBS 5
1.1.3	Onderzoeken 5
1.1.4	Oordelen onderwijskwaliteit 5
1.1.5	Excellente Scholen 6
1.2	Definities 7
1.2.1	Algemeen 7
1.2.2	Achtergrondgegevens leerling 7
1.2.3	Gegevens scholen 7
2	Participatie 9
2.1	Leerlingenpopulatie 9
2.1.1	Deelnamepercentages SO 9
2.1.2	SO naar cluster 9
2.1.3	Populatie naar gender 10
2.1.4	Populatie naar etnische achtergrond 11
2.1.5	Locatie en reisafstand 11
2.2	Instroomkenmerken 15
2.2.1	Leeftijd instromers 15
2.2.2	Herkomst instromers so 15
2.2.3	Herkomst instromers vso 17
3	Uitstroom en studiesucces 19
3.1	Uitstroom 19
3.1.1	Uitstroomprofiel bij uitstroom 20
3.1.2	Leeftijd bij uitstroom 20
3.2	Ontwikkelingsperspectief 21
3.2.1	Speciaal onderwijs 21
3.2.2	Voortgezet speciaal onderwijs 21
3.3	Uitstroom uit so naar regulier basisonderwijs 21
3.3.1	Tussentijdse uitstroom uit so, naar regulier (speciaal) basisonderwijs 21
3.3.2	Einduitstroom uit so, naar regulier voortgezet onderwijs 22
3.3.3	Bestending uitstroom so naar regulier basisonderwijs 22
3.3.4	Bestending uitstroom so naar speciaal basisonderwijs 23
3.3.5	Bestending uitstroom so naar regulier voortgezet onderwijs 23
3.4	Uitstroom vso naar regulier voortgezet onderwijs 24
3.4.1	Tussentijdse uitstroom uit vso 24
3.4.2	Bestending vso uitstromers 24
3.4.3	Uitstroom vso naar pro 26
3.4.4	Einduitstroom uit vso 26
3.5	Examens in het voortgezet speciaal onderwijs 27
3.5.1	Extraneus examen 27
3.5.2	Staatsexamen 28
3.6	Uitstroom naar mbo 29
3.6.1	Instroom mbo naar uitstroomprofiel 29
3.6.2	Opstroom en studie switch in het mbo 30
3.6.3	Diplomarendement vso leerlingen in het mbo 31

3.7	Uitstroom naar dagbesteding	32
3.8	Uitstroom naar arbeidsmarkt	32
4	Kwaliteit onderwijsproces	35
4.1	Oordelen standaarden	35
5	Sturing op kwaliteit	36
5.1	Kwaliteit van besturen	36
5.2	Kwaliteit van de instellingen	36
5.2.1	Oordelen Goed	38
5.3	Excellente scholen	38
5.4	Meldingen en signalen bij de inspectie	38
5.5	Schorsingen en verwijderingen	39
6	Referenties	41

Inleiding

Dit is het technische rapport dat ten grondslag ligt aan het hoofdstuk speciaal onderwijs van De Staat van het Onderwijs 2020. In dit rapport vindt u de verantwoording van onderzoeksgegevens die zijn gebruikt bij analyses voor het speciaal onderwijs.

Dit rapport volgt zoveel mogelijk de paragraafindeling van het hoofdstuk Speciaal Onderwijs uit De Staat van het Onderwijs. Een klein deel van de informatie in het hoofdstuk (voortgezet) speciaal onderwijs, is terug te vinden in de technisch rapporten die horen bij hoofdstuk 1, bijvoorbeeld daar waar het gaat om het lerarentekort.

1 Databronnen en definities

In deze paragraaf worden de bestanden en definities beschreven die gebruikt zijn voor de analyses.

1.1.1 *Leerlingtellingen (DUO-BRON)*

Vanuit DUO krijgt de Inspectie van het Onderwijs inschrijvingsbestanden (BRON) met leerlingaantallen en achtergrondkenmerken. Dit betreft de inschrijving van leerlingen op peildatum 1 oktober van het betreffende schooljaar. Voor de analyses worden altijd alleen de hoofdschrijvingen meegenomen.

1.1.2 *CBS*

Om de leerlinggegevens te verrijken zijn de BRON-data op individueel niveau gekoppeld aan CBS-gegevens. Hierdoor kan gebruikt gemaakt worden van de opleiding van de ouders van leerlingen en het inkomen van de ouders. In sectie 1.2 komen de gebruikte definities aan bod.

1.1.3 *Onderzoeken*

Bestuur

Tijdens de schooljaren 2017/2018 en 2018/2019 is een aselechte groep besturen bezocht. Tijdens deze onderzoeken is het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie onderzocht.

OKE's (Onderwijskundige eenheden)

In het kader van de toezichtactiviteiten van de Inspectie van het Onderwijs zijn ook gegevens op het niveau van onderwijskundige eenheden (scholen) verzameld. Deze scholen kunnen om allerlei verschillende redenen bezocht zijn, bijvoorbeeld om na te gaan of het bestuursbeleid doorwerkt in de onderwijspraktijk (verificatieonderzoeken), onderzoeken op verzoek van besturen om na te gaan of afdelingen de waardering goed verdienen (onderzoeken naar goed) en kwaliteitsonderzoeken bij risico's. Bij elk onderzoek is op grond van het doel van het onderzoek een selectie gemaakt uit de onderdelen van het onderzoekskader. De onderzoeken op afdelingsniveau zijn dus niet gebaseerd op een steekproef en ook zijn niet altijd dezelfde standaarden beoordeeld. Om deze redenen moeten conclusies op basis van deze gegevens met enige voorzichtigheid getrokken worden.

Waarderingskader

Tijdens de onderzoeken op de scholen en opleidingen vinden meerdere activiteiten plaats. In elke sector geven inspecteurs oordelen op onderdelen van het waarderingskader, zoals kwaliteitszorg en didactisch handelen. De inspecteurs baseren zich hierbij op meerdere gegevensbronnen: schooldocumenten, leerresultaten, zorgplannen, lesobservaties, gesprekken, etc. In het algemeen geven zij oordelen op een 4-puntsschaal, lopend van slecht, via onvoldoende en voldoende naar goed. Meer informatie en een overzicht van alle standaarden en de wijze van waardering vindt u op www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderzoekskaders.

1.1.4 *Oordelen onderwijskwaliteit*

Als een school of opleiding bij een onderzoek aan de wettelijke eisen voor basiskwaliteit voldoet, dan krijgt de school het oordeel 'voldoende'. Scholen die niet aan de basiskwaliteit voldoen, krijgen het oordeel 'onvoldoende'. Deze scholen kunnen zelfs het oordeel 'zeer zwak' krijgen als ze beneden de wettelijke norm presteren die daarvoor geldt. Naast deze oordelen kan de inspectie de waardering

Goed geven. Op de website van de Onderwijsinspectie vindt u een aantal keer per jaar een update van het vervolgtoezicht per school of bestuur.

1.1.5

Excellente Scholen

Sinds Excellente Scholen 2015 is de organisatie van het traject Excellente Scholen in handen van de Inspectie van het Onderwijs. De toekenning van het predicaat Excellente School betekent dat een school (of schoolsoort) onderwijs biedt van goede kwaliteit en zich daarnaast onderscheidt van andere goede scholen door te excelleren met een specifiek profiel. Een onafhankelijke jury beoordeelt het excellentieprofiel. De juryleden voeren de werkzaamheden voor de beoordeling van de kandidaat-Excellente scholen onafhankelijk van de inspectie uit. Hierbij focust de jury zich volledig op het excellentieprofiel terwijl de inspectie in een eerder stadium onderzoekt of de scholen voldoen aan de waardering goed, voorwaardelijk voor deelname aan het traject Excellente Scholen. Voor meer informatie, zie www.excellentescholen.nl.

1.2 Definities

In deze paragraaf worden een aantal belangrijke definities beschreven die gebruikt zijn in de analyses.

1.2.1 Algemeen

Inschrijvingsjaar

Het kalenderjaar waarin op teldatum 1 oktober unieke (hoofd)inschrijvingen worden geteld.

1.2.2 Achtergrondgegevens leerling

Geslacht

Het geslacht van de leerling is weergegeven als jongen of een meisje.

Hoogst behaalde opleiding ouders

Vastgesteld is wie de (juridische) ouders zijn van de leerling en het hoogst behaalde opleidingsniveau onder beide ouders in het inschrijfsjaar. Als een leerling één ouder heeft dan geldt het opleidingsniveau van deze ouder. Als het opleidingsniveau van ouders niet bekend was in het inschrijvingsjaar, wordt het hoogst behaalde opleidingsniveau van de ouders in het laatst beschikbare jaar gebruikt. Het opleidingsniveau is ingedeeld in vijf categorieën: Opleiding onbekend; maximaal een mbo 2-opleiding; mbo-3 of mbo-4 ; hbo-ad of -bachelor; wo- of hbo-master. Als het gaat om de verdeling van het opleidingsniveau ouders van leerlingen in de populatie, wordt de statistiek gewogen om rekening te houden met de kans op het niet-bekend zijn van het opleidingsniveau ouders.

Inkomen ouders

Bepaald is het huishouden van de leerling en het gestandaardiseerd besteedbaar inkomen van dat huishouden in het inschrijfsjaar. Dit inkomen is ingedeeld in vijf categorieën: behorend tot een van de vijf opeenvolgende groepen van 20 procent van de totale bevolking (kwintielen).

Migratieachtergrond

De migratieachtergrond van de leerling wordt bepaald op basis van zijn/haar geboorteland en de geboortelands van zijn/haar juridische ouders. Leerlingen worden in vier categorieën ingedeeld: Leerlingen zonder migratieachtergrond, leerlingen met een westerse migratieachtergrond, leerlingen met een niet-westerse migratieachtergrond van de tweede generatie, leerlingen met een niet-westerse migratieachtergrond van de eerste generatie.

Nieuwkomer

Een leerling wordt als nieuwkomer gerekend, als de leerling zelf en de beide juridische ouders niet in Nederland geboren zijn. Deze groep wordt verder ingedeeld in nieuwkomers die korter dan vier jaar in Nederland zijn, en nieuwkomers die vier jaar of langer in Nederland zijn. Hierbij wordt uitgegaan van de peildatum 1 oktober.

1.2.3 Gegevens scholen

Cluster

In het speciaal onderwijs worden tegenwoordig drie clusters geregistreerd: Cluster 1, voor blinde en slechtziende kinderen; cluster 2, voor dove en slechthorende kinderen of voor kinderen met ernstige spraak-taalmoeilijkheden; en cluster overig (voormalig cluster 3 en 4), voor leerlingen met een lichamelijke beperking, een

chronische ziekte, een gedragsstoornis, ontwikkelingsstoornis of een psychiatrisch probleem.

Denominatie

Bij de meeste analyses is de denominatie van scholen ingedeeld in 7 of 4 categorieën. De indeling van denominatie in 7 categorieën bestaat uit: openbaar, rooms-katholiek, protestants-christelijk, gereformeerd vrijgemaakt, reformatorisch, islamitisch, overig bijzonder. De ingekorte indeling van denominatie in 4 categorieën ziet er als volgt uit: openbaar, rooms-katholiek, protestants-christelijk, overig bijzonder.

Regio op basis van provincie

De scholen kunnen ingedeeld worden in verschillende regio. Deze regio's worden gemaakt op basis van provincie. Drenthe, Groningen en Friesland behoren tot regio Noord. Flevoland, Gelderland en Overijssel behoren tot regio Oost. Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland behoren tot de regio midden. Zeeland, Limburg en Noord-Brabant behoren tot de regio zuid.

Stedelijkheid

Stedelijkheid is bepaald op basis van de omgevingsadressendichtheid (oad) van de postcode waar een vestiging zich bevindt. Voor deze variabele worden vijf verschillende categorieën onderscheiden: Zeer sterk stedelijk (2500 of meer adressen per km²), sterk stedelijk (1500 tot 2500 adressen per km²), matig stedelijk (1000 tot 1500 adressen per km²), weinig stedelijk (500 tot 1000 adressen per km²), niet stedelijk (minder dan 500 adressen per km²). Dit is de indeling die ook het CBS hanteert.

2 Participatie

2.1 Leerlingenpopulatie

Hieronder wordt weergegeven hoeveel leerlingen ingeschreven staan voor het (voortgezet) speciaal onderwijs. In het so neemt het aantal leerlingen de laatste jaren toe, in het vso is het ongeveer constant. De absolute aantallen leerlingen liggen daarmee nog licht onder de populatiecijfers van voor de invoering van het passend onderwijs (in 2013 was het totaal 71.233). Opvallend is wel dat er wel een verschuiving lijkt te zijn plaatsgevonden in het aandeel so en vso leerlingen t.o.v. voor de invoering van het passend onderwijs. Het aantal so leerlingen is sinds 2013 toegenomen (van 31.822 naar 32.069) terwijl het aantal vso leerlingen is afgenomen (van 39.411 naar 37.753).

Tabel 2.1.1 Aantal leerlingen in speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs (n 2019= 69.822)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
so	34.215	34.241	33.345	31.822	31.105	29.655	29.137	29.872	30.868	32.069
vso	34.648	35.919	37.077	39.411	39.884	38.550	37.917	37.660	37.566	37.753
Totaal	68.863	70.160	70.422	71.233	70.989	68.205	67.054	67.532	68.434	69.822

* Voorlopige gegevens

2.1.1 Deelnamepercentages SO

Tabel 2.1.2 hieronder geeft aan welk percentage van het totaal aantal basisschoolleerlingen (bao, sbo en so) in het so zitten, en Tabel 2.1.3 geeft dit weer voor het vervolgonderwijs (vo, pro en vso). Hieruit blijkt dat 2,2% van de totale basisschoolleerlingen onderwijs in het so volgt, en 3,8% van de leerlingen in het voortgezet onderwijs onderwijs in het vso volgt.

Tabel 2.1.2 Deelnamepercentage bao, sbo en so

	2018/2019		2019/2020	
	%	n	%	n
bao	95,5	1.405.682	95,4	1.396.569
sbo	2,4	34.958	2,4	35.732
so	2,1	30.868	2,2	32.069
Totaal		1.471.508		1.464.370

Tabel 2.1.3 Deelnamepercentage vo, pro en vso

	2018/2019		2019/2020	
	%	n	%	n
vo	93,4	945.694	93,3	927.558
pro	2,9	29.195	2,9	29.315
vso	3,7	37.540	3,8	37.578
Totaal		1.012.429		994.451

2.1.2 SO naar cluster

Het leeuwendeel van de SO-leerlingen valt in cluster overig. Cluster 1 bevat minder dan één procent van de leerlingen, en cluster 2 bevat in het so 21% van de leerlingen, wat afneemt naar 5% in het vso.

Tabel 2.1.4 Leerlingen naar cluster (n 2019=69.822)

		2018		2019*	
		%	n	%	n
so	Overig	78,2	24.133	78,7	25.251
	Cluster 1	0,9	270	0,9	291
	Cluster 2	20,9	6.465	20,4	6.527
vso	Overig	94,2	35.380	94,6	35.714
	Cluster 1	0,8	305	0,8	293
	Cluster 2	5,0	1.881	4,6	1.746

* Voorlopige gegevens

De uitstroomprofielen waar leerlingen in het voortgezet onderwijs voor geregistreerd staan, zijn de afgelopen jaren redelijk stabiel geweest. Er is wel een stijging zichtbaar in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs.

Tabel 2.1.5 Percentage leerlingen naar uitstroomprofiel vso (n 2019=37.753)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
	%	%	%	%	%	%
Dagbesteding	28,1	28,0	27,4	26,7	25,9	25,3
Arbeidsmarkt	27,1	26,2	26,2	26,1	26,0	25,2
Vervolgonderwijs	44,8	45,8	46,4	47,2	48,1	49,5

* Voorlopige gegevens

2.1.3 Populatie naar gender

Zoals hieronder te zien is zijn er meer jongens dan meisjes in het SO.

Tabel 2.1.6 Leerlingen naar geslacht (n 2019=69.822)

		2018	2019*
		%	%
so	Jongen	74,4	74,4
	Meisje	25,6	25,6
vso	Jongen	71,1	71,0
	Meisje	28,9	29,0

* Voorlopige gegevens

Hieronder wordt weergegeven hoeveel procent van de jongens en van de meisjes in welk cluster zit. Wat opvalt is dat in elk cluster in absolute zin minder meisjes dan jongens zijn.

Tabel 2.1.7 Cluster, naar geslacht (n 2019=69.822)

	Jongen		Meisje	
	%	n	%	n
Cluster 1	0,7	342	1,3	242
Cluster 2	11,4	5.801	12,9	2.472
Overig	87,9	44.546	85,8	16.419

* Voorlopige gegevens

Hieronder wordt weergegeven hoeveel procent van de jongens en van de meisjes in welk uitstroomprofiel zitten. Wat opvalt is dat meisjes relatief vaker in dagbesteding zitten dan jongens.

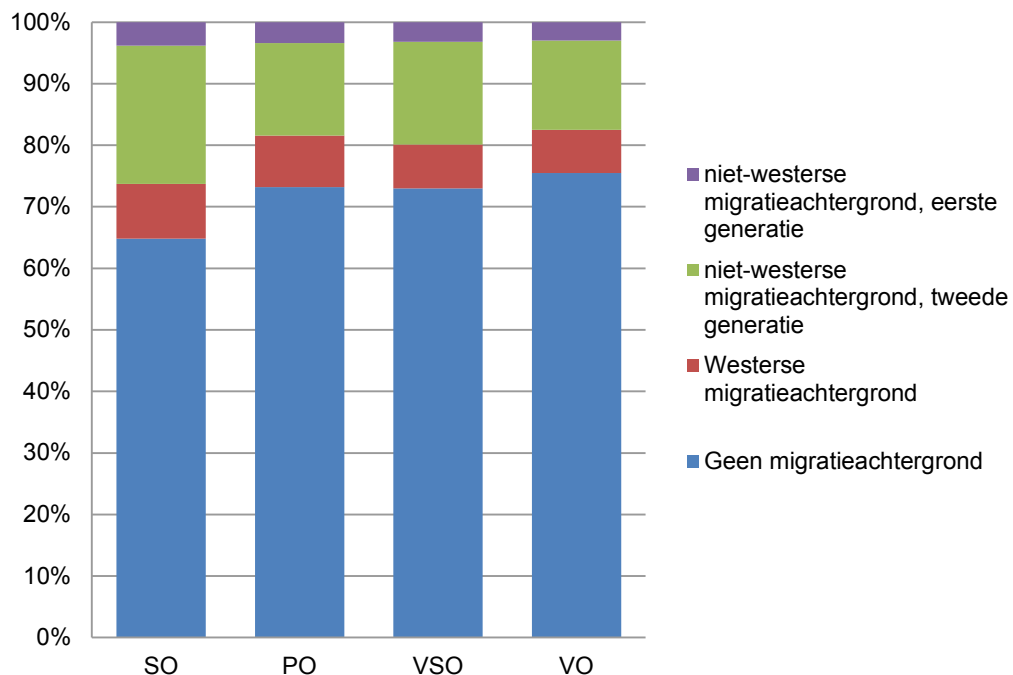
Tabel 2.1.8 Uitstroomprofiel vso, naar geslacht (n 2019=37.753)

	Jongen		Meisje	
	%	n	%	n
Dagbesteding	22,4	5.998	32,5	3.553
Arbeidsmarkt	25,4	6.821	24,6	2.693
Vervolgonderwijs	52,2	13.997	42,9	4.691

2.1.4 Populatie naar etnische achtergrond

Onderstaande figuur laat zien dat in het so meer scholieren met een migratieachtergrond zijn dan in het po en vo. Dit geldt in mindere mate ook voor het vso.

Figuur 2.1.1 Leerlingen naar etnische achtergrond (n so 2019= 32.069; n vso 2019= 37.753)

2.1.5 Locatie en reisafstand

Hieronder wordt per cluster weergegeven waar SO leerlingen wonen en waar SO scholen zich bevinden, en wat de reisafstand van leerlingen is.

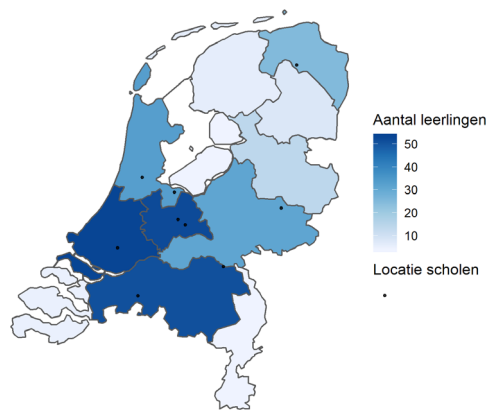
2.1.5.1 Cluster 1

Cluster 1 is het kleinste cluster en bevat slechts 9 so scholen en 8 vso scholen. Leerlingen die naar so en vso scholen gaan wonen vooral in de provincies Utrecht,

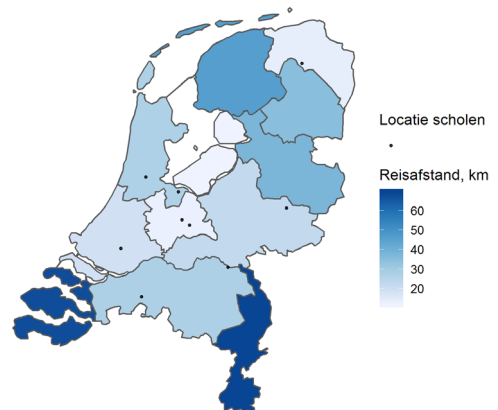
Zuid-Holland en Noord-Brabant. Leerlingen die daar buiten wonen hebben vaak hoge reisafstanden. Met name so leerlingen uit Zeeland en Limburg moeten ver reizen, meer dan 60 km. Voor vso is de gemiddelde reisafstand van leerlingen uit Friesland, Drenthe, Zeeland en Limburg boven de 50km, en voor leerlingen uit Overijssel zelfs 92 km.

Figuur 2.1.2 Aantal leerlingen en reisafstand so en vso, cluster 1

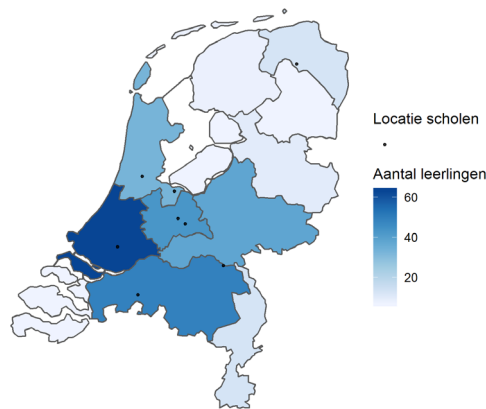
Aantal so leerlingen in cluster 1, per provincie
n 2019 =286

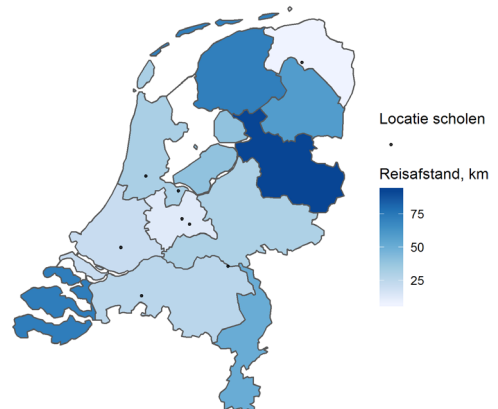
Reisafstand so leerlingen in cluster 1, per provincie
n 2019 =286

Aantal vso leerlingen in cluster 1, per provincie
n 2019 =291

Reisafstand VSO leerlingen in cluster 1, per provincie
n 2019 =291

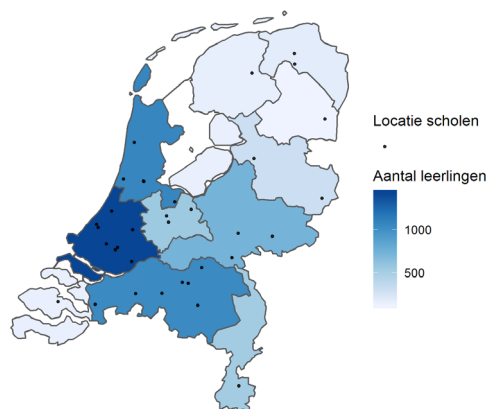

2.1.5.2 Cluster 2

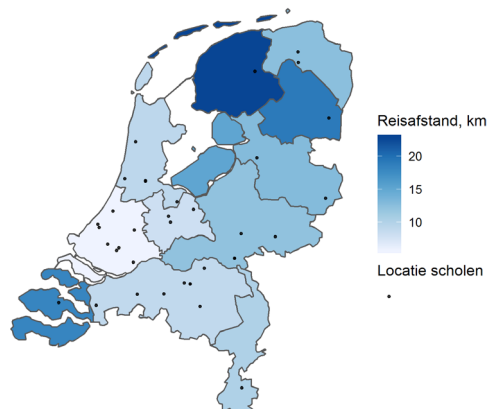
Leerlingen die naar een cluster 2 so school gaan wonen het vaakst in Zuid-Holland, en het minst vaak in Drenthe. vso cluster 2 leerlingen wonen het vaakst in Noord-Brabant, en het minst vaak in Flevoland. So leerlingen die in Friesland wonen hebben de langste reisafstand, gemiddeld zo'n 23 km – wat aanzienlijk minder is dan de reisafstand voor cluster 1 leerlingen, waar de piek boven de 60km lag. So cluster 2 leerlingen hebben de minste reisafstand in Zuid-Holland, waar veel So cluster 2 scholen gesitueerd zijn. Vso leerlingen hebben de langste reisafstand in Limburg, waar dit bijna 50km is en dan ook geen cluster 2 Vso scholen gesitueerd zijn. Net als bij so hebben ook vso cluster 2 leerlingen de minste reisafstand in Zuid-Holland.

Figuur 2.1.3 Aantal leerlingen en reisafstand so en vso, cluster 2

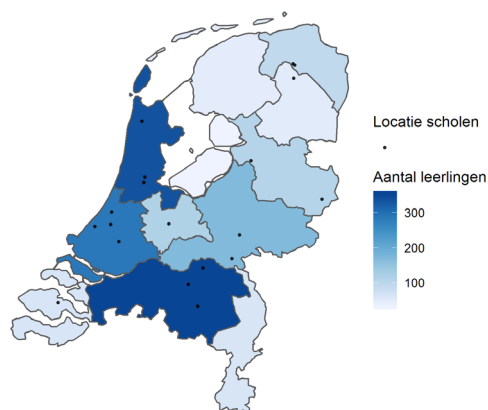
Aantal so leerlingen in cluster 2, per provincie
n 2019 =6452

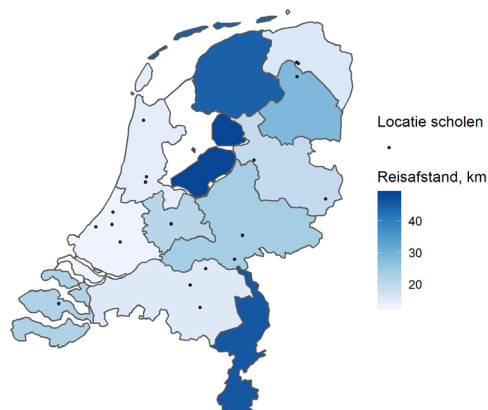
Reisafstand so leerlingen in cluster 2, per provincie
n 2019 =6452

Aantal vso leerlingen in cluster 2, per provincie
n 2019 =1721

Reisafstand VSO leerlingen in cluster 2, per provincie
n 2019 =1721

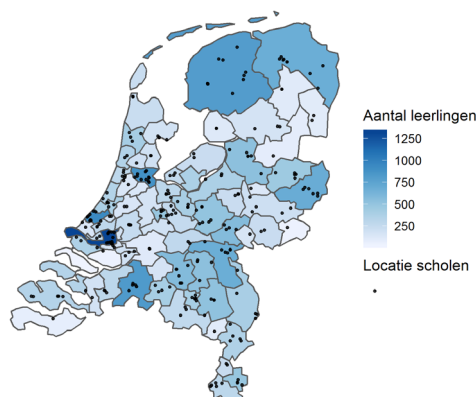
2.1.5.3 Cluster overig

Voor cluster overig geven we per samenwerkingsverband weer hoeveel leerlingen er zijn en wat hun gemiddelde reisafstand is.

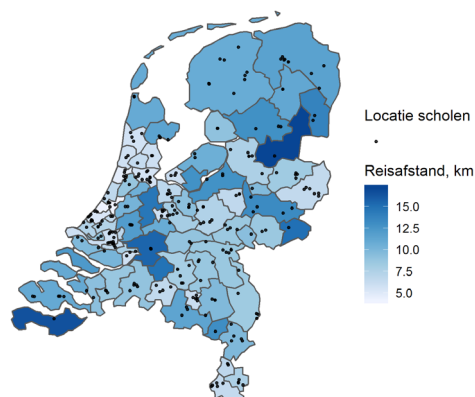
Zoals hieronder te zien is verschilt het voor zowel so als vso sterk per samenwerkingsverband hoeveel cluster overig leerlingen er onder vallen, maar in beide gevallen zijn de meeste leerlingen in omgeving Rotterdam. Het valt op dat de gemiddelde reisafstand vooral hoog is in gebieden met relatief weinig so en vso cluster overig leerlingen. Dit suggereert dat er leerlingen zijn die altijd naar so zullen gaan, ongeacht hoe ver ze hier voor moeten reizen, terwijl er ook leerlingen zijn die alleen naar so gaan als hier aanbod voor is in de omgeving.

Figuur 2.1.4 Aantal leerlingen en reisafstand so en vso, cluster overig

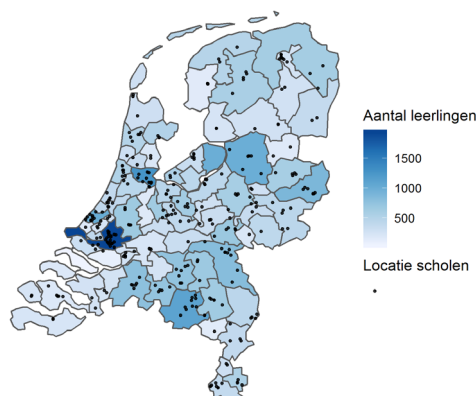
Aantal so leerlingen in cluster overig,
per samenwerkingsverband
n 2019 =24735

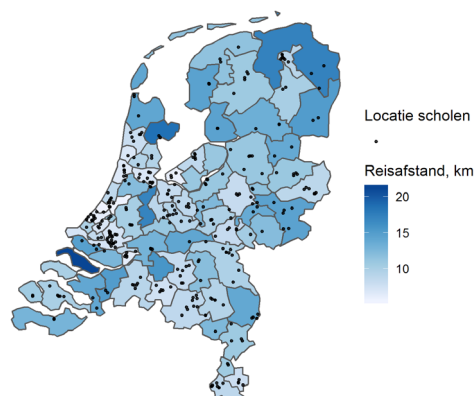
Reisafstand so leerlingen in cluster overig,
per samenwerkingsverband
n 2019 =24735

Aantal vso leerlingen in cluster overig,
per samenwerkingsverband
n 2019 =34213

Reisafstand vso leerlingen in cluster overig,
per samenwerkingsverband
n 2019 =34213

2.1.5.4

Leerlingenvervoer

Leerlingen met een lichamelijke, verstandelijke, zintuiglijke of psychische handicap die niet zelfstandig naar school kunnen komen in aanmerking voor een vergoeding voor het leerlingenvervoer. Dit geldt voor kinderen in het po, so en vso, maar niet voor kinderen in het regulier vo.

In augustus 2019 bracht de Kinderombudsman een rapport uit waarin zij de knelpunten van het huidige leerlingenvervoer in kaart bracht (kinderombudsman, 2019). Ze stelt dat er te veel vanuit regels en systemen wordt gedacht, en te weinig vanuit het kind, en dat hierdoor zelfs kinderen zijn die geen toegang hebben tot passend onderwijs (kinderombudsman.nl, 2019). Het gaat daarbij "om het niet toekennen van leerlingenvervoer, om het niet toekennen van de benodigde vorm van leerlingenvervoer of om de uitvoering van het vervoer die niet geschikt is voor een kind" door gemeenten. In het rapport geeft ze tien uitgangspunten om gemeenten te helpen in het maken van hun afwegingen omtrent het toekennen van aanvragen en de uitvoering van leerlingenvervoer (Kinderombudsman, 2019).

2.2 Instroomkenmerken

Hieronder wordt weergegeven hoeveel leerlingen er per jaar instromen in het (v)so. De afgelopen vier jaar neemt dit aantal weer toe in het so. In het vso leek de stijgende instroom in 2018 te stabiliseren, maar in 2019 is deze weer gestegen.

Tabel 2.2.1 Aantal instromende leerlingen in het so (n 2019=17.628)

	2015	2016	2017	2018	2019*
	n	n	n	n	n
Speciaal onderwijs	6.107	6.877	7.600	7.842	7.920
Voortgezet speciaal onderwijs	9.285	10.037	10.244	10.191	10.323
Totaal	15.392	16.914	17.844	18.033	18.243

* Voorlopige gegevens

2.2.1 Leeftijd instromers

Onderstaande tabel geeft de gemiddelde leeftijd en de standaardafwijking weer van alle leerlingen die voor het eerst ingeschreven stonden voor het so en vso. Deze gemiddelde leeftijd is al jaren erg constant.

Tabel 2.2.2 Gemiddelde leeftijd 1 oktober instromers so en vso (n 2019= 17.628)

	2015		2016		2017		2018		2019	
	Gem.	SD	Gem.	SD	Gem.	SD	Gem.	SD	Gem.	SD
so	6,7	2,5	6,8	2,4	6,8	2,4	6,8	2,4	6,8	2,4
vso	13,5	1,6	13,5	1,6	13,4	1,6	13,5	1,6	13,4	1,6

2.2.2 Herkomst instromers so

Onderstaande tabel laat zien waar de leerlingen die instromen zich het jaar voor hun instroom bevonden. Bijna 40% van de leerlingen stroomt gelijk aan het begin van hun schoolloopbaan in in het so, zonder eerst basisonderwijs of speciaal basisonderwijs te volgen. 50% van de leerlingen komt uit het basisonderwijs, en zo'n 11% uit het speciaal basisonderwijs. Een klein deel van de leerlingen heeft het jaar voor instroom van het so niet ingeschreven gestaan, maar in een eerder jaar wel, en heeft dus een periode geen bekostigd onderwijs gevolgd.

Tabel 2.2.3 Onderwijspositie instromers so in jaar voor instroom, naar instroomjaar

	2014	2015	2016	2017	2018
	%	%	%	%	%
Geen bo gevolgd voor instroom so	35,0	39,5	36,0	36,4	37,8
bao	51,0	47,8	50,1	50,7	49,1
sbo	12,2	11,0	11,8	10,6	11,0
<2 jaar in NL	0,7	1,0	1,3	1,6	1,4
Niet ingeschreven jaar/jaren voor instroom, eerder wel po gevolgd	1,0	0,7	0,7	0,7	0,7
Totaal leerlingen*	6.695	5.912	6.635	7.350	7.605

* De n is hier net lager dan het totaal instromers in het so, doordat bij leerlingen met een dubbele onderwijsinschrijving andere beslisregels gebruikt zijn (met name dat de hoogste inschrijving geldt).

In onderstaande tabel wordt weergegeven of dit verschilt per cluster. Het valt op dat in cluster 1 en 2 relatief meer kinderen aan het begin van hun loopbaan instromen in het so dan in cluster overig.

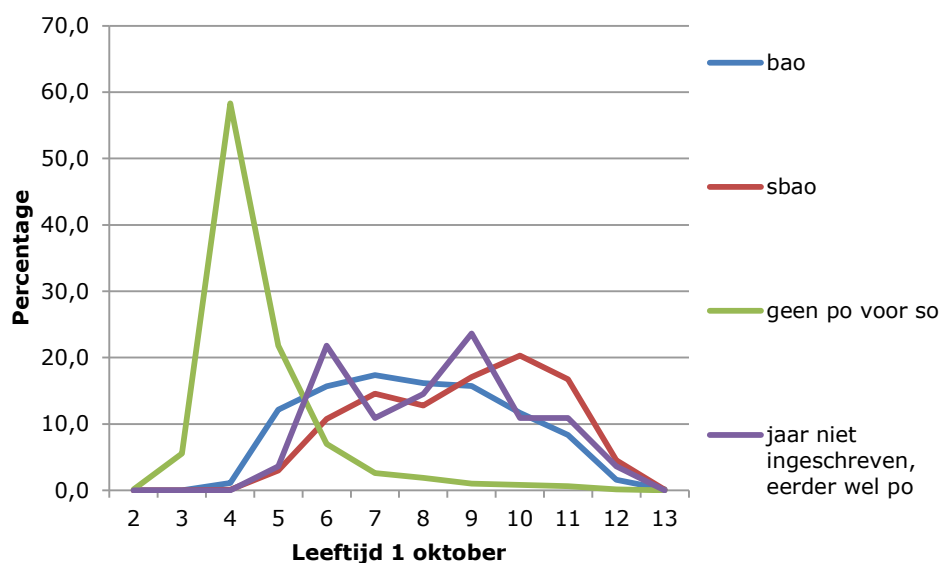
Tabel 2.2.4 Onderwijspositie instromers so in jaar voor instroom, 2018, uitgesplitst per cluster (n = 7.606)

	Cluster 1	Cluster 2	Cluster overig
	%	%	%
Geen bo gevolgd voor instroom so	48,6	52,9	33,4
bao	40,3	44,2	50,6
sbo	5,6	1,8	13,8
< 2 jaar in NL	4,2	0,8	1,5
Niet ingeschreven jaar/jaren voor instroom, eerder wel po gevolgd	1,4	0,4	0,8
Totaal leerlingen*	72	1.695	5.839

* De n is hier net lager dan het totaal instromers in het so, doordat bij leerlingen met een dubbele onderwijsinschrijving andere beslisregels gebruikt zijn (met name dat de hoogste inschrijving geldt).

Onderstaande figuur laat zien dat, zoals te verwachten, de leerlingen die geen onderwijs hebben gevolgd voor ze in het so instroomden, vooral 4 jaar oud zijn op het moment van instroom. Leerlingen die vanuit het regulier basisonderwijs instromen stromen vanaf een jaar of vijf tot een jaar of elf in. Leerlingen die vanuit het speciaal basisonderwijs instromen doen dit vooral vanaf een jaar of zes, met een piek rond de tienjarige leeftijd. Leerlingen die een jaar niet ingeschreven staan komen van zes tot elf voor, maar er zijn twee grote pieken: bij zesjarige leeftijd en bij negenjarige leeftijd.

Figuur 2.2.1 Leeftijd instromers so naar herkomst (n 2018= 7.606)

2.2.3 Herkomst instromers vso

Hieronder wordt ook voor het vso weergegeven waar instromers zich het jaar voordat ze instromen bevonden. Het merendeel van de vso'ers stroomt vanuit het basisonderwijs in, waarvan zo'n 40% vanaf het so, 8% vanaf het regulier basisonderwijs, en 8% vanaf het speciaal basisonderwijs. Ook zijn er leerlingen die vanaf het regulier voortgezet onderwijs naar het voortgezet speciaal onderwijs gaan. Het merendeel hiervan, 28%, komt vanaf het vmbo, 4% vanaf pro, en 8% vanaf havo/vwo.

Tabel 2.2.5 Onderwijspositie instromers vso in jaar voor instroom, naar instroomjaar

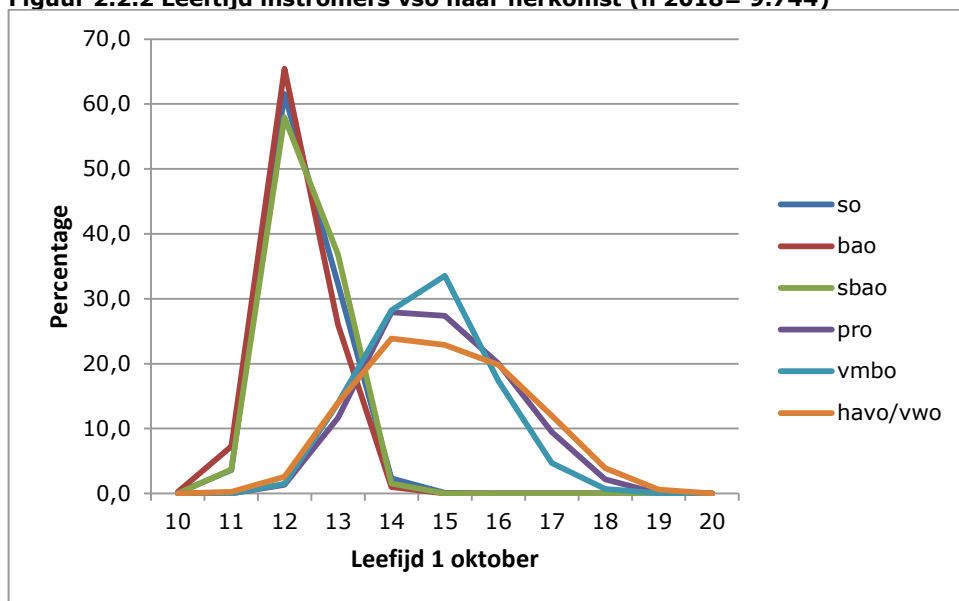
	2014	2015	2016	2017	2018
	%	%	%	%	%
so	44,3	45,7	41,9	40,8	39,6
bao	8,5	7,5	7,9	8,0	8,3
sbo	6,1	6,2	6,6	7,7	8,0
pro	4,6	4,2	4,0	3,7	3,8
(brug) vmbo	25,9	25,4	28,0	27,8	27,7
(brug) havo/vwo	5,9	6,6	7,4	7,8	8,4
Overig*	1,2	0,9	1,0	0,7	0,7
<2 jaar in NL	0,3	0,4	0,5	0,6	0,5
Nooit ingeschreven voor instroom vso	0,9	0,9	0,7	0,8	0,7
Één of meer jaar niet ingeschreven voor vso	2,3	2,2	2,1	2,2	2,3
Totaal leerlingen**	9.853	8.706	9.462	9.748	9.738

* vavo, mbo (waarschijnlijk gecombineerd vmbo-mbo) en zelfs een enkele keer hbo- vermoedelijk is dit een administratieve fout.

** De n is hier net lager dan het totaal instromers in het so, doordat bij leerlingen met een dubbele onderwijsinschrijving andere beslisregels gebruikt zijn (met name dat de hoogste inschrijving geldt).

Figuur 2.2.2 hieronder laat zien dat leerlingen die uit een vorm van basisonderwijs instromen vooral op 12 jarige leeftijd instromen, dit is voor zowel speciaal onderwijs, basisonderwijs en speciaal basisonderwijs rond de 60%. Als in detail wordt gekeken blijkt dat vanuit het regulier basisonderwijs net meer elfjarigen doorstromen, en uit het speciaal onderwijs en speciaal basisonderwijs meer dertienjarigen, maar de verschillen zijn niet erg groot. Leerlingen die vanuit het voortgezet onderwijs naar het vso gaan zijn zoals te verwachten iets ouder, het leeuwendeel is tussen de veertien en de zestien. Vmbo'ers hebben een sterke piek rond veertien en met name vijftien, terwijl het voor leerlingen van pro en havo/vwo wat meer verspreid is. Dit is niet verrassend aangezien vmbo een kortere opleiding is waar de meeste leerlingen na hun zestiende klaar zijn. Er is dan niet veel mogelijkheid meer voor doorstroom naar het vso vanuit het vmbo op latere leeftijd.

Figuur 2.2.2 Leeftijd instromers vso naar herkomst (n 2018= 9.744)

3 Uitstroom en studiesucces

3.1 Uitstroom

Er zijn meerdere uitstroomrichtingen denkbaar voor SO leerlingen. Sommigen zitten hun hele schoolloopbaan in het SO, en volgen daarna geen vervolgonderwijs. Anderen volgen een tijd SO, en stromen daarna (terug) naar regulier onderwijs of naar vervolgonderwijs.

Hieronder wordt weergegeven waar so leerlingen zich het jaar na uitstroom uit het so bevinden. Het merendeel, ruim 50%, stroomt door naar het vso, maar toch zijn er ook veel leerlingen die uitstromen naar bao of sbo (respectievelijk 8,7% en 11,4%) of naar het regulier vo (waarvan 11,6% naar (brug) vmbo, en 1,2% naar havo of vwo).

Tabel 3.1.1 Onderwijspositie uitstromers so in jaar na uitstroom

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
	%	%	%	%	%
bao	9,1	10,3	10,5	7,7	8,7
sbo	10,6	11,4	11,6	9,9	11,4
vso	57,4	53,0	53,9	58,3	56,5
pro	4,2	4,4	4,5	4,1	4,1
(brug) vmbo	12,2	13,5	12,8	12,8	11,6
(brug) havo / vwo	1,1	1,4	1,2	1,4	1,2
Één of meer jaar niet ingeschreven, daarna wel	1,6	1,9	1,7	1,4	0,0
Geen latere inschrijving	3,7	4,1	3,8	4,3	6,4
Totaal leerlingen	7.691	7.556	7.392	6.865	6.846

Hieronder wordt weergegeven waar vso leerlingen zich in het jaar na uitstroom bevinden. Hieruit blijkt dat meer dan de helft van de leerlingen geen vervolginscriptie in het onderwijs hebben na het vso. Dat dit voor een deel van de vso leerlingen geldt is natuurlijk te verwachten, ze worden voorbereid op dagbesteding of arbeid, en niet op vervolgonderwijs. Verder stromen leerlingen vaak door naar het mbo; 10,8% gaat een mbo-1 studie doen, 8,5% een mbo-2, 3,8% mbo-3 en 8,6% mbo-4. Een enkeling gaat naar hbo (2%) of wo (0,4%). VSO leerlingen stromen ook mondjesmaat uit naar regulier voortgezet onderwijs, waarvan 2,1% naar pro, 4,6% naar (brug) vmbo, en 2,3% naar (brug) havo/vwo.

Tabel 3.1.2 Uitstroomrichting vso leerlingen

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
	%	%	%	%	%
Basisonderwijs (so, sbo of po)	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
pro	2,3	2,5	2,1	2,1	2,1
(brug) vmbo	7,1	6,7	6,0	6,3	4,6
(brug) havo / vwo	2,4	2,4	2,0	2,1	2,3

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
vavo	1,6	1,8	1,9	1,7	1,7
mbo -1	9,6	9,8	9,0	10,1	10,9
mbo -2	7,7	8,0	8,6	8,7	8,5
mbo -3	2,7	3,5	3,7	4,0	3,8
mbo -4	6,8	7,2	7,6	7,3	8,3
hbo	1,6	1,8	1,8	1,7	1,8
wo	0,3	0,2	0,2	0,3	0,4
Eén of meer jaar niet ingeschreven, daarna wel	15,1	13,4	10,9	9,1	0,0
Geen latere inschrijving	42,5	42,5	46,0	46,6	55,6
Totaal leerlingen	10.013	10.426	10.329	10.341	9.733

3.1.1 *Uitstroomprofiel bij uitstroom*

De tabel hieronder laat zien welk percentage van de uitstromende vso leerlingen het uitstroomprofiel dagbesteding, arbeidsmarkt of vervolgonderwijs hadden. Ongeveer de helft van de uitstromende leerlingen had uitstroomprofiel vervolgonderwijs, 28% arbeidsmarkt, en 20% dagbesteding.

Tabel 3.1.3 Uitstroomprofiel bij uitstroom, in percentages (n 2018= 10.076)

	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
	%	%	%	%	%
Dagbesteding	20,5	20,7	19,6	19,9	19,8
Arbeidsmarkt	30,3	29,1	28,3	27,7	26,9
Vervolgonderwijs	49,2	50,2	52,1	52,4	53,3

3.1.2 *Leeftijd bij uitstroom*

Onderstaande tabel laat de gemiddelde leeftijd zien van leerlingen die uitstromen uit het vso. Uitstroom is hier gedefinieerd als leerlingen die in jaar t een inschrijving hadden in het vso, en in jaar t+1 geen inschrijving hadden. Het betreft de leeftijd in jaren op 1 oktober van jaar t. Er is een duidelijk verschil in gemiddelde uitstroomleeftijd per profiel: leerlingen in het profiel vervolgonderwijs stromen gemiddeld op jongere leeftijd uit, en leerlingen in het profiel dagbesteding gemiddeld op oudere leeftijd, en leerlingen met het profiel arbeidsmarkt vallen hier tussenin. De afgelopen jaren is er een trend gaande dat leerlingen uit profiel dagbesteding steeds jonger uitstromen.

Tabel 3.1.4 Gemiddelde leeftijd uitstromende leerlingen vso, op 1 oktober van laatste jaar met inschrijving, naar uitstroomprofiel (n 2017/2018=10.036)

	2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017		2017/2018	
	Gem.	SD	Gem.	SD	Gem.	SD	Gem.	SD	Gem.	SD
Dagbesteding	17,6	1,5	17,5	1,5	17,4	1,4	17,3	1,4	17,2	1,4
Arbeidsmarkt	16,7	1,6	16,9	1,7	16,7	1,5	16,6	1,5	16,6	1,4
Vervolgonderwijs	15,9	1,6	16,0	1,5	15,9	1,5	16,0	1,4	16,0	1,5

3.2 Ontwikkelingsperspectief

3.2.1 Speciaal onderwijs

Hieronder wordt weergegeven welk aandeel van de leerlingen op het niveau van zijn of haar ontwikkelingsperspectief is uitgestroomd. Deze gegevens zijn aangeleverd door de scholen. Ruim tachtig procent van de leerlingen stroomt op of boven zijn/haar ontwikkelingsperspectief uit.

Tabel 3.2.1 Uitstroom ten opzichte van ontwikkelingsperspectief, in percentages (inclusief categorie onbekend, n 2017/2018=7.229)

	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
	%	%	%	%
Onder ontwikkelingsperspectief	7,7	8,4	7,8	8,2
Op ontwikkelingsperspectief	78,1	78,4	81,6	77,4
Boven ontwikkelingsperspectief	6,5	6,0	5,6	6,9
Onbekend realisatie ontwikkelingsperspectief	7,7	7,1	5,1	7,4
Aantal leerlingen	8.142	7.814	7.271	7.229
Aantal scholen	299	291	291	292

3.2.2 Voortgezet speciaal onderwijs

Onderstaande tabellen tonen hoe leerlingen uitstromen ten opzichte van hun ontwikkelingsperspectief in het vso. Dit fluctueert de afgelopen jaren enigszins, maar de verschuivingen zijn niet heel groot. Ruim 80 procent van de leerlingen stroomt op of boven hun ontwikkelingsperspectief uit. Van ongeveer 5 procent is de realisatie van het ontwikkelingsperspectief onbekend. Deze gegevens zijn aangeleverd door de scholen.

Tabel 3.2 Uitstroom vso-leerlingen ten opzichte van ontwikkelingsperspectief, in percentages (inclusief categorie onbekend)

	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Onder ontwikkelingsperspectief	11,7	11,9	12,6	14,0
Op ontwikkelingsperspectief	75,1	74,7	75,0	74,5
Boven ontwikkelingsperspectief	7,6	8,3	7,2	7,2
Onbekend realisatie ontwikkelingsperspectief	5,6	5,1	5,3	4,4
Aantal leerlingen	11.657	10.867	10.405	10.438
Aantal scholen	317	310	301	303

3.3 Uitstroom uit so naar regulier basisonderwijs

3.3.1 Tussentijdse uitstroom uit so, naar regulier (speciaal) basisonderwijs

Tussentijdse uitstroom van so leerlingen naar regulier onderwijs kan gezien worden als een vorm van studiesucces: de leerling heeft geen speciaal onderwijs meer

nodig, maar kan (terug) naar het regulier onderwijs. Wel is het dan van belang dat de leerling daar ook bestendig. Daarom kijken we hier onder naar de bestending van leerlingen die uitstromen naar regulier onderwijs.

Onderstaande tabel laat zien dat er vorig jaar 1369 so leerlingen zijn uitgestroomd naar regulier basisonderwijs.

Tabel 3.3.1 Tussentijdse uitstroom van so naar regulier basisonderwijs

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Bao	780	774	530	595	684
Sbo	861	854	682	783	685
Totaal	1.641	1.628	1.212	1.378	1.369

3.3.2 Einduitstroom uit so, naar regulier voortgezet onderwijs

Leerlingen kunnen ook hun basisschoolloopbaan afmaken in het so, en dan uitstromen naar regulier voortgezet onderwijs. Onderstaande tabel laat zien dat dit in beperkte mate gebeurt: ruim 75% van de einduitstroom uit het so is naar het vso. Toch stroomde in 2019 291 leerlingen uit naar pro (5,9%), en 808 leerlingen naar het voortgezet onderwijs (16,5%).

Tabel 3.3.2 Einduitstroom so voortgezet onderwijs

	2014/15		2015/16		2016/17		2017/18		2018/19	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
Vso	73,3	4.003	74,4	3.987	76,1	4.004	77,0	3.870	77,5	3.792
Pro	6,1	334	6,3	336	5,4	282	5,6	280	5,9	291
Vo	20,6	1.123	19,4	1.038	18,5	972	17,5	879	16,5	808
Totaal	5.460		5.361		5.258		5.029		4.891	

3.3.3 Bestending uitstroom so naar regulier basisonderwijs

Hieronder wordt weergegeven welk percentage van de so uitstromers naar regulier basisonderwijs na twee jaar en na vier jaar nog bestendig is; dat wil zeggen: zich nog in regulier onderwijs bevindt. Waar zo'n 90 procent twee jaar na instroom nog bestendig is, neemt dit aantal af over tijd, na vier jaar ligt het rond de 82 procent.

Tabel 3.3.3 Bestending van so uitstromers naar regulier basisonderwijs – 2 jaar na instroom

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
	%	%	%	%	%
Bestendig	91,2	91,4	89,8	89,5	92,9
Terug naar so, of naar vso	6,0	6,0	7,7	6,7	4,5
Naar sbo	2,8	2,5	2,5	3,8	2,6
Uitval*	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal leerlingen	705	746	687	773	763

* Bevat zowel thuiszitters, overlijden als emigratie.

Tabel 3.3.4 Bestendinging van so uitstromers naar regulier basisonderwijs – 4 jaar na instroom

	2011/12	2012/13	2013/14
	%	%	%
Bestendigd	82,3	82,8	81,8
Terug naar so, of naar vso	12,3	11,7	13,0
Naar sbo	4,4	4,3	4,1
Uitval	1,0	1,2	1,2
Totaal leerlingen	705	746	687

* Bevat zowel thuiszitters, overlijden als emigratie.

3.3.4 Bestendinging uitstroom so naar speciaal basisonderwijs

Hieronder wordt weergegeven welk deel van de so uitstromers naar speciaal basisonderwijs twee en vier jaar na uitstroom zich nog in sbo (of in het regulier onderwijs) bevindt. Na twee jaar is – net als uitstromers van het so naar regulier basisonderwijs – zo’n negentig procent bestendigd, maar na vier jaar is dit flink afgenomen, dan is nog 77 procent bestendigd. Dit is aanzienlijk lager dan voor so uitstromers naar het bo, daar is zo’n 83 procent na vier jaar bestendigd. Let er op dat doorstroom van sbo naar vso hier ook als niet bestendigd wordt gezien.

Tabel 3.3.5 Bestendinging van so uitstromers naar speciaal basisonderwijs – 2 jaar na instroom

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
	%	%	%	%	%
Bestendigd*	88,1	87,3	90,8	88,3	89,9
Terug naar so, of naar vso	11,9	12,7	9,2	11,7	10,1
Uitval*	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal leerlingen	807	780	802	849	843

* Bestendigd bevat zowel leerlingen die nog in sbo zitten, als die zijn doorgestroomd naar regulier onderwijs.

** Bevat zowel thuiszitters, overlijden als emigratie.

Tabel 3.3.6 Bestendinging van so uitstromers naar speciaal basisonderwijs – 4 jaar na instroom

	2011/12	2012/13	2013/14
	%	%	%
Bestendigd	78,9	76,7	77,1
Terug naar so, of naar vso	20,4	22,4	21,3
Uitval	0,6	0,9	1,6
Totaal leerlingen	807	780	802

* Bevat zowel thuiszitters, overlijden als emigratie.

3.3.5 Bestendinging uitstroom so naar regulier voortgezet onderwijs

Hieronder wordt de bestending weergegeven van so leerlingen die uitstromen naar regulier voortgezet onderwijs. Hun bestending na twee jaar is zo'n 85%, en na vier jaar zakt dat licht, naar 85%.

Tabel 3.3.7 Bestending van so uitstromers naar regulier voortgezet onderwijs – 2 jaar na instroom

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
	%	%	%	%	%
Bestendigd	85,6	88,8	89,4	88,0	84,8
Terug naar so, of naar vso	14,4	11,2	10,6	12,0	15,2
Uitval*	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal leerlingen	905	877	1.017	1.114	1.022

* Bevat zowel thuiszitters, overlijden als emigratie.

Tabel 3.3.8 Bestending van so uitstromers naar regulier voortgezet onderwijs – 4 jaar na instroom

	2011/12	2012/13	2013/14
	%	%	%
Bestendigd	78,8	82,8	82,8
Terug naar so, of naar vso	18,2	15,1	15,0
Uitval	3,0	2,2	2,2
Totaal leerlingen	905	877	1.017

* Bevat zowel thuiszitters, overlijden als emigratie.

3.4 Uitstroom vso naar regulier voortgezet onderwijs

Ook vso studenten kunnen tussentijds uitstromen naar het regulier voortgezet onderwijs, of na hun vso loopbaan uitstromen naar vervolgonderwijs.

3.4.1 Tussentijdse uitstroom uit vso

Van de vso leerlingen die halverwege hun schoolloopbaan uitstromen naar het regulier voortgezet onderwijs stroomt ruim driekwart uit naar het vo, en iets minder dan een kwart naar pro. Hun bestending zal hieronder besproken worden.

Tabel 3.4.1 Tussentijdse uitstroom van vso naar regulier voortgezet onderwijs.

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Pro	1.028	899	943	728	665
Vo	257	221	229	202	217
Totaal	1.285	1.120	1.172	930	882

3.4.2 Bestending vso uitstromers

Hieronder wordt de bestending van vso uitstromers naar het regulier voortgezet onderwijs weergegeven. Wat we zien is dat de bestending 2 jaar na instroom ruim 80 procent is. Na vier jaar is dat gezakt naar 57 procent, echter, hierbij moet niet worden vergeten dat ook een aanzienlijk deel -15,8%- tot hun achttiende wel

bestendigd was, en pas na hun achttiende verjaardag niet meer ingeschreven stond. Het merendeel van deze leerlingen heeft waarschijnlijk een diploma gehaald en is daarna gestopt, maar dat is hier niet expliciet onderzocht. De procentuele terugval naar vso is niet erg hoog, in de meeste jaren tussen de 5 en de 9 procent (met een piek van 12 procent in 2011/2012). Verder valt het op dat het percentage leerlingen dat terug is gegaan naar vso na vier jaar niet veel hoger is dan na 2 jaar. Gezien de relatief korte duur van het voortgezet onderwijs -4 jaar voor vmbo- is dat misschien niet gek; leerlingen zijn dan immers al van vso naar vo gegaan, en hebben slechts een paar jaar de mogelijkheid om weer terug naar vso te gaan. Tot slot valt op dat de uitval (één of meer jaar geen inschrijving onder de 18) onder deze groep relatief hoog is: na twee jaar is dit zo'n 7 procent, en na vier jaar is dit zelfs zo'n zestien procent.

Tabel 3.4.2 Bestending van vso uitstromers naar regulier voortgezet onderwijs – 2 jaar na instroom

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
	%	%	%	%	%
Bestendigd	76,8	84,3	80,8	81,2	83,6
Terug vso	12,0	7,2	8,2	8,7	5,7
Uitval*	7,8	5,5	7,6	7,1	6,6
Bestendigd tot 18, daarna geen onderwijsinschrijving	3,4	3,0	3,3	3,1	4,1
Totaal leerlingen	793	801	958	950	822

* Bevat zowel thuiszitters, overlijden als emigratie.

Tabel 3.4.3 Bestendinging van so uitstromers naar regulier voortgezet onderwijs – 4 jaar na instroom

	2011/12	2012/13	2013/14
	%	%	%
Bestendigd	57,9	59,4	57,4
Terug vso	12,9	8,6	8,9
Uitval*	14,1	15,9	18,0
Bestendigd tot 18, daarna geen onderwijsinschrijving	15,1	16,1	15,8
Totaal leerlingen	793	801	958

* Bevat zowel thuiszitters, overlijden als emigratie.

3.4.3 *Uitstroom vso naar pro*

Tot slot hebben we ook de bestendinging van vso leerlingen die naar pro stromen bekeken. Wat opvalt is dat hun bestendinging lager is dan voor vso leerlingen die naar vmbo of havo/vwo uitstromen: na twee jaar is dit zo'n 70 procent en na vier jaar is dit minder dan 30 procent. Hierbij valt op dat veel leerlingen onder de achttien zijn als ze stoppen met leren, voor het cohort 2013/14 was dit 40%.

Tabel 3.4.4 Bestendinging van vso uitstromers naar pro – 2 jaar na instroom

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
	%	%	%	%	%
Bestendigd	66,9	66,8	64,8	65,8	69,8
Terug vso	14,2	8,7	8,6	8,6	8,0
Uitval*	12,6	20,5	18,5	19,1	16,0
Bestendigd tot 18, daarna geen onderwijsinschrijving	6,3	3,9	8,2	6,6	6,1
Totaal leerlingen	239	229	233	257	212

* Bevat zowel thuiszitters, overlijden als emigratie.

Tabel 3.4.5 Bestendinging van so uitstromers naar pro – 4 jaar na instroom

	2011/12	2012/13	2013/14
	%	%	%
Bestendigd	35,1	26,2	27,5
Terug vso	15,1	10,0	10,3
Uitval*	33,5	49,3	40,8
Bestendigd tot 18, daarna geen onderwijsinschrijving	16,3	14,4	21,5
Totaal leerlingen	239	229	233

* Bevat zowel thuiszitters, overlijden als emigratie.

3.4.4 *Einduitstroom uit vso*

Het overgrote deel van de vso leerlingen (ruim 60%) volgt na het vso geen vervolgonderwijs. Ongeveer één derde van de vso leerlingen gaat doorleren in het

mbo. Een klein deel, 2,7%, gaat naar ho. Ook zijn er elk jaar een aantal leerlingen die vanuit het vso naar de vavo overstappen.

Tabel 3.4.6 Einduitstroom vso

	2013/14		2014/15		2015/16		2016/17		2017/18	
Mbo	30,8	2.708	32,8	3.017	32,6	3.033	34,1	3.141	34,8	3.103
Ho	2,4	212	2,5	233	2,4	224	2,4	224	2,7	238
Vavo	0,6	50	0,7	66	0,8	74	0,7	60	0,5	49
Geen vervolgonderwijs	66,2	5.823	64,0	5.883	64,2	5.974	62,9	5.795	62,0	5.538
Totaal	100,0	8.793	100,0	9.199	100,0	9.305	100,0	9.220	100,0	8.928

3.5

Examens in het voortgezet speciaal onderwijs

Elk jaar doet een deel van de leerlingen op het vso examen. Dit kan via twee routes, namelijk door als extraneus examen te doen of staatsexamen te doen.

Tabel 3.5.1 Aantal examenkandidaten voortgezet speciaal onderwijs naar soort examinering (n 2019= 4.821)

	2015	2016	2017	2018*	2019*
Extraneus	961	1.022	994	931	773
Staatsexamen	3.401	3.480	3.790	3.936	4.048
Totaal	4.362	4.502	4.788	4.867	4.821

* Meest recente examengegevens voorlopig

3.5.1

Extraneus examen

Leerlingen uit het vso die extraneus examen afleggen, doen dit het vaakst op vmbo-b en vmbo-k. Kandidaten op havo- en met name op vwo-niveau zijn zeldzaam.

Tabel 3.5.2 Percentage extraneus examenkandidaten naar afdeling (n 2019 = 773)

	2015		2016		2017		2018		2019*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Vmbo-b	420	43,7	373	36,5	381	38,3	320	34,4	267	34,5
Vmbo-k	283	29,4	372	36,4	366	36,8	323	34,7	268	34,7
Vmbo-t	205	21,3	239	23,4	212	21,3	242	26,0	198	25,6
Havo of vwo	53	5,5	38	3,7	35	3,5	46	4,9	40	5,2
Totaal	961	100	1.022	100	994	100	931	100	773	100

* Meest recente examengegevens voorlopig

Ruim 90% van de extraneus examenkandidaten slaagt voor het examen. Voor vmbo-b en vmbo-k liggen de slagingspercentages in het vso ligt boven die in het vo. Voor vmbo-t ligt het slagingspercentage juist wat lager.

Tabel 3.5.3 Percentage geslaagde extraneus examenkandidaten (n 2019= 773)

	2015	2016	2017	2018	2019*	VO 2019
	%	%	%	%	%	%
Basisberoepsgerichte leerweg vmbo	93,1	96,5	96,9	96,6	98,1	96,9
Kaderberoepsgerichte leerweg vmbo	88,0	93,0	91,8	92,6	95,5	94,9
Gemengde/ theoretische leerweg vmbo	91,7	90,4	89,2	88,8	90,4	93,4

* Meest recente examengegevens voorlopig

3.5.2

Staatsexamen

Hieronder wordt het aantal unieke kandidaten per onderwijssoort weergegeven. Omdat sommige leerlingen op meerdere niveaus examen doen, valt het aantal examenkandidaten hoger uit dan het totaal aantal unieke examenkandidaten.

Tabel 3.5.4 Percentage staatsexamenkandidaten naar afdeling (n 2019= 4.133)

	2015		2016		2017		2018		2019*	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Vmbo-b	310	8,8	400	10,9	501	12,6	485	11,9	428	10,4
Vmbo-k	241	6,8	283	7,7	292	7,4	382	9,4	447	10,8
Vmbo-t	2.015	57,1	1.992	54,3	2.084	52,5	2.097	51,5	2.082	50,4
Havo	854	24,2	861	23,5	927	23,4	941	23,1	992	24,0
Vwo	110	3,1	135	3,7	163	4,1	164	4,0	184	4,5
Totaal	3.530	100,0	3.671	100,0	3.967	100,0	4.069	100,0	4.133	100,0

* Meest recente examengegevens voorlopig

Tabel 3.5.5 Staatsexamenkandidaten naar uitslag, 2014-2019 (n 2019=4.048)

	2015			2016			2017		
	Afgewezen	Deelexamen	Geslaagd	Afgewezen	Deelexamen	Geslaagd	Afgewezen	Deelexamen	Geslaagd
Vmbo-b	0,0	97,7	2,3	1,3	93,8	5,0	0,0	92,4	7,6
Vmbo-k	0,0	97,9	2,1	3,2	90,5	6,4	0,3	90,8	8,9
Vmbo-t	7,0	57,1	35,9	7,7	57,5	34,8	7,9	60,3	31,9
Havo	6,3	66,3	27,4	5,7	67,6	26,7	5,7	70,4	23,8
Vwo	3,6	71,8	24,5	4,4	80,7	14,8	4,3	72,4	23,3
Totaal	5,6	66,1	28,2	6,0	67,2	26,7	5,7	69,4	24,9
Aantal kandidaten	199	2.335	996	222	2.468	981	225	2.755	987

	2018			2019*		
	Afgewezen	Deelexamen	Geslaagd	Afgewezen	Deelexamen	Geslaagd
Vmbo-b	0,2	90,9	8,9	0,2	84,8	15,0
Vmbo-k	2,1	90,3	7,6	2,5	83,0	14,5
Vmbo-t	9,2	59,1	31,8	8,3	62,4	29,3
Havo	8,7	65,9	25,4	7,5	68,5	24,0
Vwo	4,9	74,4	20,7	3,3	69,6	27,2
Totaal	7,2	68,0	24,8	6,4	68,7	24,8
Aantal kandidaten	291	2.767	1.011	265	2.841	1.027

* Meest recente examengegevens voorlopig

Tabel 3.5.6 Slaagpercentage van staatsexamenkandidaten die opgingen voor volledige diplomering (n 2019 = 1.292)

	2018		2019*	
	n	%	n	%
Gezakt	291	22,4	265	20,5
Geslaagd	1.011	77,6	1.027	79,5

* Meest recente examengegevens voorlopig

3.6 Uitstroom naar mbo

Vso leerlingen die uitstromen naar vervolgonderwijs stromen veruit het vaakst uit naar het mbo (zie tabel Tabel 3.1.2 aan het begin van dit hoofdstuk).

Onderstaande tabel laat zien dat er over de jaren meer mbo leerlingen in het verleden in het vso onderwijs hebben gevolgd. In 2018-2019 heeft 3,3 procent van de mbo populatie een vso achtergrond.

Tabel 3.6.1 Totale mbo populatie uitgesplitst naar wel/geen vso

	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
	%	%	%	%	%
geen vso	97,5	97,2	96,9	96,8	96,7
vso	2,5	2,8	3,1	3,2	3,3
Leerlingen	491.515	483.948	491.850	496.259	506.571

Vso leerlingen stromen in op alle mbo niveaus, maar in vergelijking met studenten die niet op het vso waren ingeschreven stromen ze vaker in op niveau 1 en 2 en minder vaak op de hogere mbo niveaus.

Tabel 3.6.2 Instroom mbo naar niveau, uitgesplitst naar wel/geen vso

		2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
		%	%	%	%	%
geen vso	niveau 1	6,4	6,0	6,1	6,9	7,5
	niveau 2	25,5	24,1	22,9	22,0	21,1
	niveau 3	21,9	23,0	22,8	22,1	20,7
	niveau 4	46,2	46,9	48,2	49,0	50,7
	Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
vso	niveau 1	34,0	33,2	30,3	30,5	31,2
	niveau 2	34,8	33,1	33,2	33,3	32,2
	niveau 3	10,4	11,8	13,0	13,5	12,7
	niveau 4	20,8	21,9	23,5	22,7	23,9
	Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

3.6.1 Instroom mbo naar uitstroomprofiel

Hoewel doorstromen naar het mbo het meest voor de hand ligt voor leerlingen met uitstroomprofiel vervolgonderwijs, komt het voor alle niveaus voor. In

Tabel 3.6.3 is de directe instroom van voormalig vso leerlingen per uitstroomprofiel en niveau opgenomen. Het aantal vso leerlingen dat met uitstroomprofiel dagbesteding instroomt op het mbo is klein en het overgrote deel van deze leerlingen stroomt in op niveau 1. Ook bij het uitstroomprofiel arbeidsmarkt stroomt het merendeel in op niveau 1, maar ook bijna een kwart op niveau 2 en enkele leerlingen op niveau 3 of 4. Vso leerlingen met uitstroomprofiel vervolgonderwijs stromen in op verschillende niveaus in het mbo.

Tabel 3.6.3 Directe instroom voormalig vso leerlingen in mbo naar uitstroomprofiel en niveau

		2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019	
		%	n	%	n	%	n	%	n
Onbekend	niveau 1	39,5	30	33,3	2	0,0	0	0,0	0
	niveau 2	39,5	30	66,7	4	0,0	0	0,0	0
	niveau 3	6,6	5	0,0	0	0,0	0	0,0	0
	niveau 4	14,5	11	0,0	0	0,0	0	0,0	0
dagbesteding*	niveau 1	88,1	52	82,4	42	87,7	50	90,2	46
	niveau 2	3,4	2	15,7	8	8,8	5	7,8	4
	niveau 3	5,1	3	0,0	0	1,8	1	2,0	1
	niveau 4	3,4	2	2,0	1	1,8	1	0,0	0
arbeidsmarkt	niveau 1	63,6	595	64,6	608	71,5	600	72,5	631
	niveau 2	31,8	297	30,1	283	22,8	191	23,2	202
	niveau 3	2,4	22	2,9	27	2,6	22	1,3	11
	niveau 4	2,2	21	2,4	23	3,1	26	3,0	26
vervolgonderwijs	niveau 1	22,5	578	20,2	525	21,2	569	23,1	616
	niveau 2	35,0	900	35,5	924	35,7	961	33,7	899
	niveau 3	13,9	358	15,0	392	15,3	412	13,7	366
	niveau 4	28,6	735	29,3	764	27,8	748	29,6	790

* Let op: kleine aantallen bij uitstroomprofiel dagbesteding

3.6.2 Opstroom en studie switch in het mbo

Onderstaande tabel laat het aantal niveau 2-3 studenten zien dat in jaar t+1 op een hoger niveau zit tov alle studenten niveau 2-3 die op t+1 nog in het MBO zitten. Vso leerlingen stromen minder vaak op dan mbo studenten zonder vso achtergrond, maar het verschil is niet groot.

Tabel 3.6.4 Opstroom vanuit niveau 2 en 3, uitgesplitst naar wel/geen vso

	2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017		2017/2018	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
geen vso	25,7	162596	26,7	151133	27,1	148893	26,2	146223	25,5	143914
vso	23,2	4100	25,2	4434	24,5	4982	24,8	5501	24,8	5868
Totaal	25,6	166696	26,7	155567	27,0	153875	26,1	151724	25,5	149782

Mbo studenten die in het verleden op het vso stonden ingeschreven, switchen vaker van studie dan studenten die niet op het vso stonden ingeschreven.

Tabel 3.6.5 Switch, uitgesplitst naar wel/geen vso

	2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017		2017/2018	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
geen vso	8,9	328651	8,7	320586	8,8	324242	9,0	324950	9,4	330341

	2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017		2017/2018	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
vso	12,6	6851	12,3	7828	12,8	8815	12,9	9657	12,6	10342
Totaal	9,0	335502	8,8	328414	8,9	333057	9,1	334607	9,5	340683

3.6.3 *Diplomarendement vso leerlingen in het mbo*

Op niveau 2 is er vrijwel geen verschil in het diplomarendement van vso leerlingen en leerlingen die niet op het vso stonden ingeschreven. Op de andere niveaus stromen vso leerlingen vaker uit zonder diploma. Vooral op niveau 1 is het verschil groot. Mogelijk volgen vso leerlingen vaker de entree route naar arbeid (zonder diploma) in plaats van vervolgonderwijs.

Tabel 3.6.6 Gediplomeerde uitstroom per niveau, uitgesplitst naar wel/geen vso

		2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017		2017/2018	
		%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
niveau 1	geen vso	68,8	10997	63,3	5795	60,3	4819	59,5	4343	55,5	4306
	vso	45,0	1230	44,8	1158	42,7	1230	38,6	1122	36,0	1025
	Totaal	66,4	12227	60,2	6953	56,7	6049	55,2	5465	51,8	5331
niveau 2	geen vso	74,0	39054	75,4	31350	74,2	26025	73,8	24753	72,1	24116
	vso	67,2	1633	73,5	1725	75,0	1720	75,2	1815	71,9	1927
	Totaal	73,7	40687	75,3	33075	74,2	27745	73,9	26568	72,1	26043
niveau 3	geen vso	85,5	44379	87,5	42540	87,1	39120	86,7	38606	85,6	38057
	vso	65,2	514	77,1	664	76,6	812	79,1	966	78,6	1021
	Totaal	85,3	44893	87,4	43204	86,9	39932	86,5	39572	85,5	39078
niveau 4	geen vso	86,9	77995	87,0	78977	86,9	76009	87,4	84183	86,3	83547
	vso	55,8	650	62,8	892	63,8	1156	67,3	1455	66,8	1577
	Totaal	86,7	78645	86,7	79869	86,6	77165	87,1	85638	85,9	85124
Totaal	geen vso	82,5	172425	84,0	158662	83,8	145973	84,2	151885	83,0	150026
	vso	58,3	4027	64,4	4439	64,6	4918	66,1	5358	65,1	5550
	Totaal	81,9	176452	83,5	163101	83,2	150891	83,6	157243	82,3	155576

In onderstaande tabel is het aandeel studenten met een vso achtergrond dat uitstroomt met een diploma opgenomen. Wat opvalt is dat de studenten met uitstroomprofiel vervolgonderwijs op alle niveaus vaker zonder diploma uitstromen.

Tabel 3.6.7 Gediplomeerde uitstroom voormalig vso leerlingen, uitgesplitst naar niveau en uitstroomprofiel

		2015/2016		2016/2017		2017/2018	
		%	n	%	n	%	n
niveau 1	Onbekend	45,0	565	40,9	330	42,8	194
	dagbesteding	62,2	37	70,3	37	51,1	45
	arbeidsmarkt	41,6	358	41,0	407	37,3	408
	vervolgonderwijs	36,7	270	30,2	348	29,4	378
	Totaal	42,7	1230	38,6	1122	36,0	1025
niveau 2	Onbekend	79,4	1366	81,9	981	78,2	734
	dagbesteding		0	58,3	12	78,6	14
	arbeidsmarkt	72,0	132	74,7	269	83,7	369
	vervolgonderwijs	50,0	222	63,8	553	60,6	810

		2015/2016		2016/2017		2017/2018	
		%	n	%	n	%	n
	Totaal	75,0	1720	75,2	1815	71,9	1927
niveau 3	Onbekend	82,1	736	88,1	783	89,1	672
	dagbesteding	0,0	1	100,0	1	100,0	1
	arbeidsmarkt	63,2	19	53,8	26	75,4	57
	vervolgonderwijs	10,7	56	37,8	156	55,0	291
	Totaal	76,6	812	79,1	966	78,6	1021
niveau 4	Onbekend	72,3	1007	81,2	1159	81,5	967
	dagbesteding		0	0,0	3	0,0	1
	arbeidsmarkt	15,0	20	33,3	18	50,0	36
	vervolgonderwijs	5,4	129	11,6	275	43,3	573
	Totaal	63,8	1156	67,3	1455	66,8	1577

3.7 Uitstroom naar dagbesteding

Elk jaar stroomt zo'n 20 procent van de vso leerlingen uit met profiel dagbesteding, (zie Tabel 3.1.3), dit zijn in totaal zo rond de 2000 leerlingen (Tabel 3.7.1).

Sinds 2016/2017 vragen we scholen naar de uitstroom richting drie verschillende vormen van dagbesteding. Daarvoor werd onderscheid gemaakt naar twee vormen van dagbesteding. Ongeveer tien procent van de leerlingen die uitstroomt naar dagbesteding, stroomt uit naar belevingsgerichte dagbesteding, ten opzichte van 27 procent dat activerende dagbesteding gaat doen, en 63 procent doet arbeidsgerichte dagbesteding.

Tabel 3.7.1 Uitstroom leerlingen voortgezet speciaal onderwijs naar verschillende vormen dagbesteding, in percentages

	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
	%	%	%	%	%
Belevingsgerichte dagbesteding				10,8	10,0
Activerende dagbesteding	30,4	30,8	35,4	26,3	27,1
Arbeidsgerichte dagbesteding	69,6	69,2	64,6	62,9	62,9
Totaal leerlingen	1.761	1.986	1.999	1.861	1.937

3.8 Uitstroom naar arbeidsmarkt

Hieronder wordt per uitstroomprofiel weergegeven waar vso leerlingen zich direct na uitstroom (oktober van jaar uitstroom) bevonden. Hierbij moet in gedachten worden gehouden dat de cijfers van 2018 nog voorlopig zijn, en dat eerdere jaren hebben laten zien dat dit met name tot een kleine vertekening in de categorie uitkering leidt; leerlingen die in voorlopige cijfers geen werk en geen uitkering leken te hebben blijken dat met de definitieve cijfers toch soms gehad te hebben.

Het valt op dat leerlingen met het uitstroomprofiel arbeidsmarkt toch vaak een vervolgopleiding gaan doen (35,6%), dit percentage is zelfs hoger dan het aantal leerlingen dat een baan heeft (25,8%). Daarnaast heeft 22,2% direct na uitstroom

geen werk en geen uitkering. Aangezien dit gelijk na uitstroom is hoeft dit niet zorgwekkend te zijn, het zou er ook op kunnen wijzen dat het even duurt voor leerlingen na uitstroom een baan vinden.

Leerlingen met uitstroomprofiel vervolgonderwijs bevinden zich in 70,9% van de gevallen in vervolgonderwijs in oktober na uitstroom. Dit is ook de meest voor de hand liggende categorie voor deze leerlingen. 15,8% heeft geen werk en geen uitkering, 8,4% heeft werk en 4,8% een uitkering.

Leerlingen met uitstroomprofiel dagbesteding krijgen in de meeste gevallen direct na uitstroom een uitkering (64,5%). Dit is ook het meest in lijn der verwachting voor deze leerlingen. 9,5% van hen hebben toch een positie als werknemer. Echter, 21% heeft noch een baan noch een uitkering.

Tabel 3.8.1 Positie arbeidsmarkt oktober van jaar uitstroom, per uitstroomprofiel , uitstromers 2017/2018 (10.150*)**

		Uitstroomprofiel arbeidsmarkt	Uitstroomprofiel vervolgonderwijs	Uitstroomprofiel dagbesteding
		%	%	%
Doorstroom naar vervolgonderwijs		35,6	70,9	4,5
Uitstroom	Werknemer	25,1	8,4	9,5
	Werknemer en uitkering	0,7	0,2	0,5
	Uitkering	16,4	4,8	64,5
	Geen werk, geen uitkering	22,2	15,8	21,0
Leerlingen		2.750	5.260	2.000

* Leerlingen waar van het uitstroomprofiel onbekend is (n=30) en leerlingen die in oktober 2018 niet in de basisregistratiepersonen stonden (n=150) zijn hier buiten beschouwing gelaten. Totale cohort is 10.180.

** Voorlopige cijfers

Bron: CBS.nl, gedownload op 09-10-2019

3.8.1.1 Arbeidsmarktpositie 2 jaar na uitstroom

Hieronder wordt van uitstroomcohort 2014/2015 weergegeven waar zij zich direct na uitstroom (oktober 2015) bevonden, en waar zij zich twee jaar later (oktober 2017) bevonden.

Wat opvalt is ten eerste dat het aantal leerlingen zonder werk en zonder uitkering twee jaar na uitstroom aanzienlijk lager is dan direct na uitstroom, voor alle uitstroomprofielen. Dit is natuurlijk erg gunstig voor de leerlingen zelf, en ligt ook in de lijn der verwachting; het kan immers even duren na het afstuderen voordat iemand een baan of uitkering geregeld heeft.

Wat verder opvalt is dat met name de leerlingen met uitstroomprofiel arbeidsmarkt het relatief zwaar lijken te hebben. Waar je zou verwachten dat het merendeel twee jaar na uitstroom werknemer is, is dit slechts voor zo'n 19% het geval: 10,9% is dan werknemer, en 8,2% is zowel werknemer en heeft een uitkering. Het leeuwendeel -49,1%- stroomt door naar vervolgonderwijs. Op hun bestending is verder ingegaan in paragraaf 3.6. Ook hebben leerlingen met uitstroomprofiel vervolgonderwijs na twee jaar vaker dan de andere twee uitstroomprofielen geen werk en geen uitkering (6,5%).

Bij de andere twee uitstrooprofielen bevindt het grootste deel van de leerlingen zich twee jaar na uitstroom in de meest voor de hand liggende categorie: vervolgonderwijs voor uitstrooprofiel vervolgonderwijs (85,4%) en uitkering voor uitstrooprofiel dagbesteding (85,6%).

Tabel 3.8.2 Positie arbeidsmarkt direct na uitstroom en 2 jaar na uitstroom (cohort 2014/2015, arbeidsmarktpositie oktober 2015 en oktober 2017; n = 10050*).

		Uitstrooprofiel arbeidsmarkt		Uitstrooprofiel vervolgonderwijs		Uitstrooprofiel dagbesteding	
		2015	2017	2015	2017	2015	2017
		%	%	%	%	%	%
Doorstroom naar vervolgonderwijs**		39,0	49,1	77,9	85,4	4,4	7,5
Uitstroom	Werknemer	11,5	10,9	4,5	3,5	1,5	1,5
	Werknemer en uitkering	7,1	8,2	0,4	0,6	2,5	2,5
	Uitkering	24,4	25,3	5,1	6,6	78,3	85,6
	Geen werk, geen uitkering	18,0	6,5	12,1	3,9	13,3	3,0
Leerlingen		2950	2930	4880	4870	2030	2010

* Leerlingen waar van het uitstrooprofiel onbekend is (n=500) zijn hier buiten beschouwing gelaten, net als leerlingen die niet in de basisregistratiepersonen staan in 2015 (n=220) of in 2017 (n= 270). Totale cohort is 10550.

** Let op: doorstroom naar vervolgonderwijs zegt niks over besteding en dus of zij daar na twee jaar nog in zijn. Er is een risico dat een aantal van de doorgestroomde leerlingen zich twee jaar later niet meer in vervolgonderwijs bevonden, maar in één van de andere categorieën. Dat is met deze data helaas niet te laten zien.

Bron: CBS.nl, gedownload op 09-10-2019

4 Kwaliteit onderwijsproces

4.1 Oordelen standaarden

Hieronder worden voor een aantal standaarden (KA1, KA2, KA3, OP2, OP7 en OR2) de oordelen weergegeven die door de inspectie tijdens vierjaarlijkse onderzoeken beoordeeld zijn in schooljaren 2017/2018 en 2018/2019. Dit betreft geen steekproef. Wat er vooral uitspringt zijn de vele onvoldoendes voor sociale en maatschappelijke competenties.

Tabel 4.1.1 Oordelen standaarden kwaliteitszorg en ambitie

	Onvoldoende		Voldoende		Goed		Totaal
	n	%	n	%	n	%	n
Kwaliteitszorg	43	34,7	73	58,9	8	6,5	124
Kwaliteitscultuur	8	7,6	66	62,9	31	29,5	105
Verantwoording en dialoog	35	36,1	58	59,8	4	4,1	97

Tabel 4.1.2 Oordelen standaarden onderwijsproces

	Onvoldoende		Voldoende		Goed		Totaal
	n	%	n	%	n	%	n
Zicht op ontwikkeling	20	17,7	92	81,4	1	0,9	113
Praktijkvorming en stage	1	1,9	45	83,3	8	14,8	54

Tabel 4.1.3 Oordelen standaarden onderwijsresultaten

	Onvoldoende		Voldoende		Goed		Totaal
	n	%	n	%	n	%	n
Sociale en maatschappelijke competenties	66	66,7	32	32,3	1	1	99

5 Sturing op kwaliteit

5.1 Kwaliteit van besturen

Op bestuursniveau is een steekproef getrokken. Het aantal besturen dat bij de sector speciaal onderwijs is bezocht, is erg klein, daarom worden hieronder twee jaar samen weergegeven, 2017/2018 en 2018/2019. Gezien de kleine steekproef is er niet getoetst op significante verschillen en moeten de resultaten met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Tabel 6.1.1 Gegeven oordelen standaarden kwaliteitszorg en ambitie (n=12)

	Onvoldoende	Voldoende	Goed	Totaal
	n	n	n	n
Kwaliteitszorg	18	15	2	35
Kwaliteitscultuur	1	26	6	33
Verantwoording en dialoog	10	27	0	37

5.2 Kwaliteit van de instellingen

Op 1 september 2019 waren er veertien scholen die als (zeer) zwak beoordeeld zijn.

Tabel 6.2.1 Percentage objecten (V)SO dat als zwak/zeer zwak beoordeeld is (n jan. 2019=645)

	sept. 2018		jan. 2019		sept. 2019		jan. 2020	
	%	n	%	n	%	n	%	n
Overig	97,8	631	98,0	630	97,8	635	97,8	631
Onvoldoende/Zwak	1,7	11	1,6	10	1,7	11	1,6	10
Zeer zwak	0,5	3	0,5	3	0,5	3	0,6	4

Hoewel zowel in september 2019 als in september 2018 drie scholen zeer zwak waren, blijkt uit onderstaande tabel dat dit drie andere scholen zijn. De drie scholen die in 2018 zeer zwak waren zijn een jaar later onvoldoende/zwak, en van de drie scholen die in 2019 zeer zwak waren was er een jaar eerder één onvoldoende/zwak, en twee vielen in de categorie overig.

Tabel 6.2.2 Beoordeling oordeel 1 september 2019 t.o.v. oordeel 1 september 2018, uitgesplitst naar SO en VSO (n=635)

			Arrangement op peildatum 1 sept 2018		
			Overig	Onvoldoende/ Zwak	Zeer zwak
			n	n	n
Arrangement op peildatum 1 sept 2019	Overig	SO	298	3	0
		VSO	315	5	0
	Onvoldoende/Zwak	SO	0	1	1
		VSO	6	1	2
	Zeer zwak	SO	1	0	0
		VSO	1	1	0

Hieronder wordt duidelijk dat meer vso dan so scholen als onvoldoende/zwak of zeer zwak beoordeeld werden.

Tabel 6.2.3 Percentage objecten dat als zwak/zeer zwak beoordeeld is, uitgesplitst naar SO en VSO, peildatum 1 sept 2019 (n 2019=649)

		%	n
SO	Overig	99,0	306
	Onvoldoende/Zwak	0,6	2
	Zeer zwak	0,3	1
VSO	Overig	96,8	329
	Onvoldoende/Zwak	2,6	9
	Zeer zwak	0,6	2

Op 1 september 2019 gaan ruim 2.000 leerlingen naar een school die onvoldoende/zeer zwak is.

Tabel 6.2.4 Aantal leerlingen op (zeer) zwakke scholen, inschrijving 1 oktober 2018, oordeel 1 september 2019

	Onvoldoende/Zwak	Zeer zwak
	n	n
SO	121	149
VSO	1286	484
Totaal	1.407	633

De Justitiële Jeugdinrichtingen en Gesloten Jeugdzorg Instellingen behoren over het algemeen tot de categorie overig, in slechts één geval werd een instelling als onvoldoende/zwak beoordeeld.

Tabel 6.2.5 Percentage objecten dat als zwak/zeer zwak beoordeeld is, uitgesplitst naar JJI en GJI, peildatum 1 sept 2019 (n 2019=649)

		%	n
Overig	Overig	97,9	618
	Onvoldoende/Zwak	1,6	10
	Zeer zwak	0,5	3
JJI	Overig	85,7	6
	Onvoldoende/Zwak	14,3	1
	Zeer zwak	0,0	0
GJI	Overig	100,0	11
	Onvoldoende/Zwak	0,0	0
	Zeer zwak	0,0	0

Tot slot blijkt dat slechts één cluster 1 school en geen cluster 2 school onvoldoende/zwak werden beoordeeld, en dat er ook geen cluster 1 of cluster 2 scholen waren die als zeer zwak werden beoordeeld. De overige 10 onvoldoende/zwakke scholen, en 3 zeer zwakke scholen vallen in cluster overig.

Tabel 6.2.6 Arrangementen naar cluster, peildatum 1 september 2019 (n 2019=649)

	Overig		Onvoldoende/Zwak		Zeer zwak	
	%	n	%	n	%	n
Cluster 1	100,0	17	0,0	0	0,0	0
Cluster 2	98,3	57	1,7	1	0,0	0
Overig	97,7	561	1,7	10	0,5	3
Totaal	97,8	635	1,7	11	0,5	3

5.2.1 Oordelen Goed

Met het vernieuwde toezicht is de mogelijkheid ontstaan om scholen als goed te waarderen. Op 1 januari 2020 gaat het om 29 scholen.

Tabel 6.2.7 Aantal objecten (v)so dat als goed beoordeeld is (n=645)

	sept. 2018	jan. 2019	sept. 2019	jan. 2020
	n	n	n	n
Niet goed	633	619	621	616
Goed	12	24	28	29

5.3 Excellente scholen

In 2019 hebben zes scholen deel genomen aan het traject Excellente Scholen. Er zijn twee scholen die zich voor het eerst hebben aangemeld, en vier scholen die al eerder hebben meegedaan in 2015 of 2016. Deze scholen hebben destijds het predicaat excellent ontvangen en willen dit vernieuwen. Al deze zes scholen hebben het predicaat Excellente School toegekend gekregen. Omdat predicaten drie jaar geldig zijn hebben in 2019 in totaal 20 SO scholen het predicaat Excellente School.

Tabel 6.3.1 Excellente Scholen

SO/VSO	Waardering Goed	Excellente Scholen
SO	Goed	Nieuw
SO	Goed	ES2015
VSO	Goed	ES2015
VSO	Goed	Nieuw
SO	Goed	ES2016
SO	Goed	ES2016

5.4 Meldingen en signalen bij de inspectie

Hieronder wordt weergegeven hoeveel schorsingen en meldingen er per jaar binnen zijn gekomen bij de inspectie van het onderwijs over SO scholen. Alleen categorieën waar minstens één jaar minstens vijf meldingen zijn binnengekomen zijn opgenomen. Veruit het grootste deel van de meldingen gaat over schorsingen en verwijderingen.

Tabel 6.4.1 Meldingen per jaar

	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Schorsing/verwijdering	770	1.146	1.188	1.057	1.084
Veiligheid	39	50	62	34	44
Beleid school	16	26	49	54	50
Thuiszitters		66	66	18	33
Zorg en begeleiding	35	24	18	27	18
Onderwijstijd	6	9	25	23	19
Passend Onderwijs	4	11	16	13	33
Leerplicht/verlof/VSV	12	18	5	12	5
Overig	9	8	10	2	5
Toelating/overgang	9	3	6	9	11
Lerarentekort				8	35

	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Communicatie school	4	5	5	13	14
Pedag./didact. Klimaat	4	3	5	5	13
Klachtenprocedure	11	18	4		2
Examinering en toetsing	12	2	8	6	5
Kwaliteit personeel	5	8	3	6	13
Leerstofaanbod/kerndoel	5	2		14	7
Financiën instellingen	2	4	9	3	2
IvhO onderzoek/bezoek	6	7	3		4
WEX		1	3	2	8
Vrijstellingen		6	4	1	1
Stage/ BPV		2	2		5

Meldingen waar het toezicht mee aan de slag moet worden signalen. In totaal waren er in 2018/2019 296 signalen. Hieronder worden per jaar de meest voorkomende signalen weergegeven. Wederom zijn alleen categorieën met vijf of meer meldingen per jaar opgenomen. Ieder jaar gaat het grootste deel van de signalen over veiligheid. Ook beleid van de school, thuiszitters, schorsingen en verwijderingen zijn grote categorieën. Opvallend is ook dat er vorig jaar voor het eerst veel signalen over het lerarentekort waren – dit komt doordat dit pas sinds 2017-2018 als aparte categorie geregistreerd wordt.

Tabel 6.4.2 Signalen per jaar

	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Veiligheid	35	47	56	33	39
Beleid school	15	20	38	32	38
Thuiszitters		62	59	12	22
Schorsing/verwijdering	20	18	21	25	38
Zorg en begeleiding	28	22	16	22	15
Onderwijstijd	3	5	13	19	11
Passend Onderwijs	4	6	15	10	16
Lerarentekort				7	34
Leerplicht/verlof/VSV	8	10	3	5	5
Communicatie school	4	5	3	11	13
Overig	7	6	1	1	2
Pedag./didact. Klimaat	3	2	5	4	12
Klachtenprocedure	10	14	3		2
Kwaliteit personeel	4	8	3	5	13
Toelating/overgang	7	3	3	6	7
Leerstofaanbod/kerndoel	4	2		14	5
Examinering en toetsing	6	2	6	3	3
Financiën instellingen	2	2	7	2	1
WEX		1	2	2	5

5.5 Schorsingen en verwijderingen

In schooljaar 2018/2019 waren er 1070 Schorsingen, en geen verwijderingen. Dit aantal ligt dicht bij het aantal van 2017/2018, toen er 1056 schorsingen en ook geen verwijderingen waren. Opvallend is dat de verdeling SO/VSO wel veranderd is, in 2017/2018 waren er slechts 118 schorsingen in het SO, terwijl dit er een jaar later 183 waren.

Tabel 6.5.1 Schorsingen en verwijderingen

	2017/2018		2018/2019	
	Schorsingen	Verwijderingen	Schorsingen	Verwijderingen
SO	118	0	183	0
VSO	938	0	887	0
Totaal	1056	0	1070	0

6 Referenties

- CBS (2019). *Arbeidsmarktkenmerken van uitstromers uit het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs na schooljaar 2013/'14 tot en met 2017/'18*. Geraadpleegd op 24-2-2020 van: <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/38/arbeidsmarktkenm-uitstromers-vso-pro-2013-14-2017-18>
- Kinderombudsman (2019). *Als de weg naar passend onderwijs niet passend is: Beleid, besluit en uitvoering leerlingenvervoer conform het Kinderrechtenverdrag*. Den Haag: Kinderombudsman
- Kinderombudsman.nl (2019). 10 uitgangspunten voor beter leerlingenvervoer. Geraadpleegd op 24-2-2020 van: <https://www.dekinderombudsman.nl/nieuws/scholen-weer-begonnen-10-uitgangspunten-voor-beter-leerlingenvervoer>